

Sygn. akt I PZ 24/18

POSTANOWIENIE

Dnia 8 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa H. T. i D. G.
przeciwko Specjalistycznemu Szpitalowi Wojewódzkiemu [...] w C.
o wynagrodzenie za pracę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 sierpnia 2018 r.,
zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt III APa [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z dnia 12 marca 2018 r. odrzucił skargę kasacyjną Specjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego [...] w C. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2017 r., mocą którego uchylono wyrok Sądu Okręgowego w P. z dnia 5 czerwca 2017 r. w punktach VI i VII i umorzono postępowanie w sprawie tym zakresie oraz oddalono apelację w pozostałej części i zasądzono od pozwanego Specjalistycznego Szpitala Wojewódzkiego [...] w C. na rzecz H. T. kwotę 4.050 zł a na rzecz D. G. kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że w dniu 6 grudnia 2017 r. strona pozwana reprezentowana przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego

złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 września 2017 r. oraz wniosła o zwolnienie jej od opłaty sądowej od skargi. Postanowieniem z dnia 22 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od opłaty sądowej od skargi kasacyjnej. Odpis postanowienia został doręczony pełnomocnikowi skarżącego w dniu 26 stycznia 2018 r. Opłata stosunkowa od skargi kasacyjnej nie została uiszczona, zaś ustawowy termin do dokonania tej czynności upłynął bezskutecznie z dniem 2 lutego 2018 r. Tymczasem zgodnie z art. 10 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 300 ze zm.; dalej jako u.k.s.c.) opłatę sądową należy uiścić przy wniesieniu do sądu pisma podlegającego opłacie. W myśl art. 35 ust. 1 tej ustawy, w sprawach z zakresu prawa pracy, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50.000 zł, od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych pobiera się opłatę stosunkową. Zasada ta znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie, albowiem wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w skardze kasacyjnej wynosi 460 038 zł.

Sąd Apelacyjny zauważył nadto, że skreślenie przez ustawodawcę art. 130² § 3 k.p.c., będącego podstawą odrzucenia nieopłaconego środka odwoławczego lub środka zaskarżenia sporządzonego przez profesjonalnego pełnomocnika, spowodowało, że w obecnym stanie prawnym brak jest przepisu, który przewidywałby negatywne dla strony konsekwencje wniesienia przez profesjonalnego pełnomocnika nieopłaconego środka odwoławczego lub środka zaskarżenia i nie istnieje możliwość odrzucenia takiego środka *a limine* bez procedury naprawczej. Jedyny wyjątek od tej zasady wprowadza art. 112 u.k.s.c., dotyczący postępowania w przedmiocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych. O ile bowiem ustęp 2 powołanego przepisu wyraźnie nakłada na Sąd obowiązek wezwania strony, której wniosek o zwolnienie od kosztów został prawomocnie oddalony, do opłacenia złożonego przez nią pisma, to jednocześnie ustęp 3 tego przepisu znosi ten obowiązek sądu w przypadku, gdy pismo podlegające opłacie w wysokości stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia, zostało wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych złożony przed

upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia.

Z tych motywów skarga kasacyjna, jako niepłacona, podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył pozwany, wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i zwolnienie pozwanego z obowiązku poniesienia opłaty od zażalenia oraz od skargi kasacyjnej, z uwagi na brak środków do jej poniesienia, a nadto o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie art. 103 u.k.s.c., najpierw przez odmowę zwolnienia pozwanego z obowiązku poniesienia opłaty od skargi kasacyjnej, a następnie, na skutek braku tej opłaty, odrzucenie skargi kasacyjnej pozwanego.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono, że pozwany wnosząc skargę kasacyjną zawarł w niej także wniosek o zwolnienie go z obowiązku poniesienia opłaty od tej skargi z uwagi na brak środków wystarczających na zapłatę. Niezaskarżalnym postanowieniem z dnia 22 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny oddalił tenże wniosek. Pozwany nie mając wystarczających środków na opłacenie nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie dokonał oczekiwanej przez Sąd opłaty. Powyższe stało się przyczyną odrzucenia skargi. Tymczasem zdaniem żalącego się, zachodzą w pełni uzasadnione okoliczności do zwolnienia Szpitala z obowiązku opłaty od skargi. Pozwany z roku na rok znajduje się w coraz trudniejszej sytuacji finansowej. Posiadane środki pozostające w wyłącznej dyspozycji Szpitala gromadzone są na rachunku podstawowym jednostki, pozostałe zaś konta są kontami celowymi, czy też należą do ZFŚŚ i nie mogą być swobodnie rozdysponowywane. Szpital, jako jednostka świadcząca pomoc medyczną, musi posiadać środki na nagłe przypadki, jak konieczność zakupu leków ratujących życie czy na naprawa sprzętu. Obecnie sporządzony został wstępny bilans za rok 2017, z którego wynika, że straty finansowe Szpitala wyniosły 12.809.127,59 zł. Zobowiązania wobec dostawców towarów i usług opiewają na 33.665.765,98 zł, zaś wymagalne wierzytelności na 20.851.317,94 zł. Łączna kwota zobowiązań

głównych w procesach sądowych wg stanu na koniec 2017 r. wynosiła około 14 mln zł. Narastanie zadłużenia Szpitala miesięcznie opiewa na kwotę około 1 miliona złotych, stąd Szpital nie posiada środków na zapłatę opłaty sądowej od skargi kasacyjnej ani od niniejszego zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rację ma Sąd Apelacyjny przytaczając treść art. 10 u.k.s.c. ustanawiającego obowiązek uiszczania opłaty przy wniesieniu do sądu pisma podlegającego opłacie oraz art. 35 ust. 1 u.k.s.c., zgodnie z którym w sprawach z zakresu prawa pracy, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa – jak ma to miejsce w niniejszej sprawie - kwotę 50.000 zł, od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych pobiera się opłatę stosunkową.

W zakresie obowiązku uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w sprawie ma zastosowanie art. 112 ust. 3 u.k.s.c., zgodnie z którym w przypadku, gdy pismo podlegające opłacie stałej lub stosunkowej zostało wniesione przez radcę prawnego i wniosek strony o zwolnienie od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia doręczenia postanowienia, co oznacza, że wyłączona została zasada przeprowadzenia procedury naprawczej braku formalnego pisma nieopłaconego (art. 130 § 1 k.p.c. i art. 112 ust. 2 u.k.s.c.). Zbędne jest więc wezwanie pełnomocnika strony skarżącej do uiszczenia opłaty po odmowie zwolnienia od kosztów sądowych. W razie wniesienia przez stronę zastępowaną przez radcę prawnego (adwokata, rzecznika patentowego) skargi kasacyjnej, od której stosownie do wskazanej wartości przedmiotu zaskarżenia pobiera się opłatę stałą lub stosunkową, sąd drugiej instancji, po doręczeniu postanowienia oddalającego w całości lub w części wniosek skarżącego o zwolnienie od kosztów sądowych oraz bezskutecznym upływie terminu przewidzianego w art. 112 ust. 3 u.k.s.c., odrzuca skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. (uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 2017 r., III CZP 82/16 zasada prawna).

W rozpoznawanej sprawie, żalący się nie kwestionuje tego, że nie opłacił skargi kasacyjnej w wyznaczonym terminie. Nie kwestionuje więc zasadności

zaskarżonego postanowienia. W istocie zarzuca wadliwość poprzedzającego go orzeczenia odmawiającego zwolnienia od kosztów sądowych. Na postanowienie to, jako postanowienie sądu drugiej instancji niewymienione w art. 394¹ § 1 k.p.c. i niebędące postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie (art. 394¹ § 2 k.p.c.), zażalenie do Sądu Najwyższego nie przysługuje. Judykatura przyjmuje jednak, że jeżeli sąd nie uwzględnił wniosku o zwolnienie od uiszczenia kosztów sądowych, a nieopłacenie skargi kasacyjnej stało się jedyną przyczyną jej odrzucenia, w ramach postępowania wywołanego zażaleniem strony na odrzucenie skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy kontroluje także, na wniosek zgłoszony w zażaleniu na podstawie art. 380 k.p.c., postanowienie sądu drugiej instancji odmawiające zwolnienia od kosztów sądowych (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2000 r., I CZ 259/99, z dnia 17 stycznia 2003 r., I CZ 193/02, z dnia 29 kwietnia 2003 r., V CZ 45/03, z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CZ 22/04 oraz z dnia 19 listopada 2009 r., IV CZ 75/09, niepublikowane). Owa kontrola możliwa jest zatem tylko w sposób pośredni, przy rozpatrywaniu zażalenia na postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej. Koniecznym warunkiem przeprowadzenia tzw. kontroli uprzedniej jest jednak zamieszczenie w zażaleniu stosownego wniosku na podstawie art. 380 k.p.c. Jeżeli w sprawie występuje zawodowy pełnomocnik, wniosek powinien być sformułowany jednoznacznie, gdyż nie ma podstaw do przypisywania pismom wnoszonym przez takiego pełnomocnika treści wprost w tych pismach niewyrażonych. W braku takiego wniosku przeprowadzenie kontroli nie jest dopuszczalne. Pogląd ten dominuje w literaturze i został utrwalony w orzecznictwie (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 r., OSNC 2002 nr 7-8, poz. 102, z dnia 21 listopada 2007 r., OSNP 2009 nr 3-4, poz. 47, z dnia 4 grudnia 2013 r., II CZ 83/13, LEX nr 1418728, z dnia 10 stycznia 2014 r., II UZ 63/13, LEX nr 1418894 i z dnia 19 listopada 2014 r., II CZ 74/14, LEX nr 15545181).

Z konstrukcji zażalenia, sporządzonego przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, jednoznacznie wynika, że tym środkiem odwoławczym zostało objęte postanowienie Sądu drugiej instancji o odrzuceniu skargi kasacyjnej, ale nie zawarto w nim ani stosownego wniosku, o którym stanowi art. 380 k.p.c. ani nawet nie powołano się na ten przepis celem poddania kontroli Sądu Najwyższego

wcześniejszego postanowienia Sądu Apelacyjnego o oddaleniu wniosku o zwolnienie strony od opłaty od skargi kasacyjnej. Przywołane w uzasadnieniu zażaleniu rozważania dotyczące okoliczności uzasadniających owo zwolnienie nie mogą być same w sobie uznane za taki wniosek i wywołać określonego w art. 380 k.p.c. skutku.

Ponieważ skarżący nie otworzył Sądowi Najwyższemu możliwości kontroli rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji oddalającego wniosek o zwolnienie od uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej, to jego zażalenie jest oczywiście bezzasadne i podlega oddaleniu z mocy art. 394¹ § 2 i 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.